

ענייני ייחוד וצניעות והמסתעף

תפא. סיפר רבנו על הגר"ש דבילצקי זצ"ל שהלך פעם לרופא, והרופא ישב עם מזכירתו במשרד וא"א להכנס בלא כפתור שלוחצים והם פותחים מבפנים והוי חשש גדול דייחוד, וכשיצא השאיר הדלת פתוחה שלא יכשילם בייחוד, וצעקו עליו שאיננו מנומס, ואמר להם – אני והנימוסים שלי!.

תפו. נשאל רבנו ברב שבא לחתונה ואמרו לו שאם ילך יבטלו ההפרדה, מי צריך לבטל שיעורו ולהשאר שם. והוכיח מאביי דלא נשא כפיו כל השנה (חולין קלג, א) משום דטרוד הי' בתלמידיו כדפירש"י שם [ורק בא לקבל מתנות כהונה בערב פסח שלא תשתכח תורת הכהונה], ובסוכה (נב, א) איתא דהלך ג' פרסאות אחרי אחד ששמעו אומר לאשה שילדו שניהם יחדיו, והלך אחריהם כדי להצילם מאיסור ייחוד, ולא חשש לביטול התלמידים, וע"כ דבכדי לאפרושי מאיסורא חייבים עפי' ע"ח ביטול תורה דרבים", דאל"כ נתפס בעונו כדאי' בשבועות דף כ"ט. וסיפר רבנו על הגר"ח קרייזוירט זצ"ל שהי' נשאר בחתונות זמן רב כדי שלא יהיו מכשולות ביציאתו מהאולם.

תפז. נשאל רבנו בנוסע באוטובוס בשעה מאוחרת בלילה, וכשבא לירד ראה שנשאר הנהג לחוד עם אשה, האם חייב להמשיך ולנסוע עם האשה עד שתרד ואז יסע עם מונית לביתו, או דא"צ לחשוש. והשיב רבנו דאמנם מגמ' סוכה הנ"ל חזי' דאפי' ג' פרסאות הלך אביי אחר האשה, וכמ"ש בשו"ת שב יעקב (סי' יט) שלהצילם מאיסור ייחוד היה, ואפ"ה טרח אביי שיעור הליכה של שבע שעות (פרסה – ד' מילים, והליכת מיל לכה"פ י"ח דקות, וא"כ לכל צד ג' וחצי שעות נפק"ל ד' שעות).

אך הביא רבנו מחמיו מרן הגריש"א זצ"ל בהערות בסוכה שם, דהק' בשם השב יעקב (שם) דמה הועיל אביי הא בדרך צריך שלשה לינצל מאיסור ייחוד שמא יצטרך אחד לנקביו, וא"כ מה הועיל אביי, ואין לומר דב' הוא רק דרבנן ובא להצילם מאיסור תורה דאין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חברך. ותירץ דבאמת אביי הלך עמם במרחק קצת, ואיסור ייחוד הוא רק כשהוא קרוב אליהם ולא כשהולך רחוק מהם. וא"כ גבי אוטובוס ממנ"פ א"צ להשאר, דאם האוטובוס חשיב כדרך התקרבות שיש בזה איסור יחוד הרי שגם לו יהיה אסור להשאר באוטובוס, דא' כשר וא' פרוץ אסורים בייחוד, ואף דזה איסור קטן מייחוד

הערות וחוספות

ז"א דא"כ למה לא נשא כפיו וע"כ דתמיד הי' טרוד בתלמידיו, וצ"ע.

שיג. הנה יתכן דתרי זמנים הוו, והיה קודם שהיה רה"י, וגם י"ל דהרי מבואר בסוכה שהי' בשעת בוקר מוקדמת ובאותה שעה אין שיעור לתלמידים. אך

דאיש ואשה – אך אין אומרים לאדם חטא וכו'. ואם אי"ז דרך התקרבות, מותר להשאר עם הנהגה לבד.

תפח. נשאל רבנו באחד שנוסע בכביש חשוך ומסוכן בשעת לילה ורואה אשה, האם יקחה טרמפ שלא תשאר במקום סכנה או דיש לחוש לייחוד ש"י. והשיב רבנו עפ"ד הגרשז"א זצ"ל (מנחת שלמה ח"א סי' צא) דבמכונת אפרסן לסמוך על החלונות דחשיב כפתח פתוח לרה"ר, ואפי' בלילה והיכא דליכא אנשים מ"מ ל"ח שיעצור המכונת דהא סו"ס עוברים מכוניות אחרות בכביש (ול"ח שילכו אח"כ למקום אחר, דכמו דבכל ייחוד הותר אם פתח פתוח לרה"ר ולא אמרי' שמא ילכו למקום סתר). ובפרט דבשו"ת שם אריה (אה"ע סי' לג) כ' שמותר לעבור על איסור ייחוד כדי להציל אחרים או א"ע מהסכנה, דעשה דונשמרתם או והשבותו לו דוחה לא תעשה דייחוד (דייחוד הוא לאו, ואינו בכלל איסורי עריות דיהרג ואל יעבור).

תפמ. אמר רבנו גבי איסור דלא יהיה כלי גבר על אשה, דאם לובשת בגדי איש בכדי לינצל מרודפים וכיו"ב איב"ז איסור, וכן מבואר באלשי"ך ברות עה"פ ותלכנה שתייהם עד בואנה בית לחם, ותמהו דבלשה"ק הוא לשון זכר, והו"ל למימר "שתייהן" בנו"ן, וביאר האלשי"ך דחששו לילך בדרך ארוכה כנשים ולכן לבשו בגדי גברים. וא"כ כל שהוא דרך הצלה מדבר איב"ז איסור. וכ"מ בספר חסידים (סי' ר-רא) דאם צרו אויבים וכו' מותר.

[וציין רבנו למש"כ רבי שמעון הכהן מג'רבא זצ"ל בשם מדרש שצמח להם זקן כדי שלא יתעללו בהם פרוצים (א.ה. לפי"ז ה' זה סימן משמים, אלא דלא בשמים היא). ועוד צייין רבנו להא דאיתא בילקוט שמעוני גבי יעל שהרבה בידה ולא בכלי זין משום לא יהיה כלי גבר ש"י (א.ה. שם לא היה לה משהו אחר)].

הערות והוספות

ש"י. הנה ראיתי בס' פסקי בושם (פמ"ב ס"ז, עמ' רנו) שהורה הגר"מ בראנדסדורפר זצ"ל שהנוסע בכביש שומם מאוחר בלילה ורואה בת ישראל מסתובבת לבדה אין לו להכניסה לרכבו כדי להצילה שלא תבוא לידי עבירה, מפני שאם יעשה כן יעבור באיסור ייחוד וא"א לאדם חטא כדי שיזכה חברך. ורק אם יש עוד אחד ברכב שרי (כשיש חשש שתבוא לידי עבירה).

ועוד מצאתי בספר 'אגן הסהר' (ח"ג אות קסג, עמ' 409) שדן בבעי"ז במצא אשה הממהרת לעבודתה, והביא מהגר"א גנחובסקי זצ"ל שאמר שכדאי שיעלה אותה דאם הוא יר"ש שנוהר מאד בשמירת העיניים, א"כ אדרבה, אם לא יעלה אותה הוא - יעלה אותה אדם אחר פחות יר"ש ועלול לצאת מכשולות, א"כ נמצא שבכך שמעלה אותה הוא מציל את הנהגה האחר, ודו"ק. ויל"ע עוד בכ"ז.

והנה ראיתי להגר"מ גרינוולד זצ"ל בשו"ת ערוגת הבושם (יו"ד סי' קלח) שביאר עפ"י לשון הכתוב (דברים כב, ה) 'לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה', דצ"ב למה פתח בלשון 'יהיה' (גבי אשה) וסיים 'ילבש' (גבי גבר). וביאר בזה עפ"ד הגמ' בנזיר הנ"ל, דפשוט לשון הגמ' משמע שאפי' אינה מלובשת בכלי מלחמה אלא רק אוחזתו בידה, כבר עוברת בלאו זה דלא יהיה כלי גבר על אשה,